

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

3-son (5-jild)
2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 3 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi huzuridagi Sudyalari oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urinbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrda 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Mansurov Ulug'bek Umarovich</i> FARG'ONA VODIYSI SHAHARLARIDA TIBBIYOT TIZIMIDAGI O'ZGARISHLAR (1917-1990-YILLAR)	12-20
<i>Yuldashev Ulugbek Kadirjanovich</i> O'ZBEKISTONDA PROFESSIONAL TA'LIM BOSQICHIDA DUAL TA'LIM SHAKLINING JORIY QILINISHI TARIXI	21-27
<i>Bobobekova Nargiza Ismatullayeva</i> JIZZAX VILOYATI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMI FAOLIYATI TARIXI (XIX ASR IKKINCHI YARMI - XX ASR BOSHLARI)	28-33
<i>Esanova Nilufar</i> MUSTAQILLIK YILLARIDA O'ZBEKISTONNING YENGIL SANOAT SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR BILAN HAMKORLIGI	34-37
<i>Tursunov Bekzot Yandashevich</i> QO'QON XONLIGI QO'SHININING QUROL-ASLAHALARIGA OID	38-45
<i>Давлетмуратов Куралбай Хожамуратович</i> АНТИЧНЫЕ И СРЕДНЕВЕКОВЫЕ ЗООМОРФНЫЕ МЕТАЛЛИЧЕСКИЕ ИЗДЕЛИЯ ХОРЕЗМА	46-52
<i>Raximov Bektosh, Tashmuradov Umidbek</i> AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR DAVRIDA TASHQI DIPLOMATIK ALOQALARNING DAVLAT SIYOSIY TARAQQIYOTIDAGI AHAMIYATI	53-57
<i>Otaxanov Alisher Mamadaliyevich</i> TEMURIY MALIKALARNING ILM-FAN VA IJTIMOIIY TARAQQIYOTGA QO'SHGAN HISSALAR	58-64
<i>Xakimov Ravshan Raimovich</i> MIRZACHO'LNING ETNOEKOLOGIK MUAMMOLARI	65-74
<i>Ergashev Jahongir Yunus o'g'li</i> TURK XOQONLIGINING BOSHQARUVIDA IMPERIYACHILIK XUSUSIYATLARINING O'ZIGA XOS JIHATLARI	75-82

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Gabriel Ayodeji Ogunmola</i> ЦИФРОВОЙ ДИВИДЕНД: ИЗУЧЕНИЕ ПОТЕНЦИАЛА ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ДЛЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	83-96
<i>Abdullayev Altinbek Yangibayevich</i> KORXONANING KOMPLEKS ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI VA QO'SHIMCHA MAHSULOT ISHLAB CHIQUARISH HISOBINI YURITISHNING USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	97-113
<i>Komolov Odiljon Sayfidinovich</i> KREDIT TASHKILOTLARINI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING TAHLILI	114-123

<i>Shaislamova Nargiza Kabilovna</i> MAMLUKAT IQTISODIYOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING ROLI	124-134
<i>Qo'chqarov Baxtiyor Xoshimjanovich</i> KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING AYLANMA MABLAG'LARINI SHAKLLANTIRISH VA UNDAN SAMARALI FOYDALANISH USULLARI	135-147
<i>Abdimurodov Baxrom, Abdimurodov Bahodir</i> AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA XODIMLARGA HAQ TO'LANADIGAN HAR YILGI MEHNAT TA'TILINI RASMIYLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH	148-152
<i>Matkarimov Inomjon, Yuldashbayev Azizullo</i> BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH	153-158
<i>Исламмутидинова Дина Файзрахмановна</i> ТРАНСФОРМАЦИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ КОНЕВОДСТВА В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАНИ	159-166
<i>Ravshanov Zaxiriddin Ibragimovich</i> OVQATLANISH XIZMATLARI SOHASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGINI RIVOJLANTIRISH BORASIDA TAVSIYALAR	167-176
<i>Джуманиязов Уббинияз Исмайл улы</i> ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ КИТАЯ	177-183
<i>To'lov Ulug'bek Toshmamatovich</i> YERLARNI BAHOLASH VA SOLIQQA TORTISHNING METODOLOGIK ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	184-193
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Xolmirzaev Xurshid Nakibillaevich,</i> IJTIMOIY-KASBIY FAOLIYAT JARAYONIDA SUN'IY INTELLEKTNING INSON SALOHİYATIGA TA'SIRI	194-200
<i>Tashanov Abduxoliq</i> QADIMGI SHARQ MANBALARIDA INSON BUZG'UNCHILIGI HAQIDAGI QARASHLAR ...	201-206
<i>Muhamedov Asror Asadovich</i> UCHINCHI RENESSANS POYDEVORINI YARATISHDA YUSUF XOS HOJIB FALSAFIY MEROSIDAN FOYDALANISH	207-213
<i>Жумаева Шахло Суюновна</i> ВОПРОС НРАВСТВЕННОГО СОВЕРШЕНСТВА В УЧЕНИИ АХМАДА ЯССАВИ	214-219
<i>Eshonqulov Laziz Norqobul o'g'li</i> HAJVIYLIKNING PSIXOLOGIK IJTIMOIY-MADANIY VA ESTETIK XUSUSIYATI	220-224
<i>G'ulomov Zuxriddin Baxromjon o'g'li</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA YOLG'ON AXABOROTLARNING MAZMUN-MOHİYATI VA KONSEPTUAL ASOSLARI	225-231
<i>Xaitov Lazizbek Azamatovich</i> HAKIM TERMIZIYNING FALSAFIY TA'LIMOTI	232-236

<i>Ortiqov Shahriddin</i> SHAXS ESTETIK ONGI VA MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA TEATR SAN'ATINING O'RNI	237-241
<i>Toshboboeva Munavar</i> IJTIMOIY-MA'NAVIY MUHIT BARQARORLIGIDA XOTIN-QIZLARNING ISHTIROKI	242-248
<i>Murotov Elyor Narzillo o'g'li</i> YANGI O'ZBEKISTONNING TARAQQIYOT STRATEGIYALARINING UZVIYLIGI VA FALSAFIY TAHLILI	249-255
<i>Soipova Mavjuda Karimjanovna</i> FAZL IBN AHMAD TA'LIMOTIDA NUR VA HARAKAT MASALASI	256-260
<i>Ashurova Xurshida Sag'dullaevna</i> HOJI MUIN ZAMONDOSHI SHOKIR MUXTORINING HAYOTI VA FAOLIYATI HAQIDAGI QARASHLARI	261-264
<i>Karimov Anvarjon Lutfilloyevich</i> IBN SINO FALSAFIY MEROSIDA AXLOQI MASALASI	265-269
<i>Shakambarov Abdurashid Abdujabbarovich</i> MA'NAVIY MARGINALLASHUV DAN HIMOYALANISHDA XORIY TAJRIBASI	270-275
<i>Samadov Jonmurod</i> JALOLIDDIN RUMIY GNOSEOLOGIASINING ZAMONAVIY TAHLILI	276-280
<i>Barnoev Sanjar Qurbonovich</i> YUSUF HAMADONIYNING INSON VA KOINOT UYG'UNLIGIGA OID TA'LIMOTIDA ME'YOR MASALALARI	281-286
<i>Ярлакабов Джамшид Мамасултонович</i> СВОБОДА И НЕОБХОДИМОСТЬ КАК ВЕКТОРЫ РАЗВИТИЯ ГЛОБАЛЬНОГО ОБЩЕСТВА: РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ	287-291
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Isanova Feruza Tulqinovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA XALQARO HUQUQ SOHASIGA OID LEKSIK BIRLIKLARNING SINXRON TAHLILI	292-297
<i>Xayrullayeva Shahzoda Farhod qizi</i> O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA SALBIY VA IJOBIY HIS TUYG'ULARNI LINGVOKULTUROLOGIK TAHLILI	298-303
<i>Tadjiyeva Mastura, Umarxonova Dilafruz</i> INGLIZ VA O'ZBEK MAQOLLARIDA "BOYLIK" VA "FAQIRLIK" KONSEPTLARINING AKSIOLINGVISTIK TAHLILI	304-308
<i>Sharipova Nilufar Shaxrillo qizi</i> ZAMONAVIY DUNYO ADABIYOTIDA XALQ KULGISI ASOSIDA KELIB CHIQQAN YANGI BADIY SHAKLLAR	309-312
<i>Ochilova Gulnoza Farxod qizi</i> NUTQ BIRLIKLARI MASALASINING UMUMIY TILSHUNOSLIKDAGI TALQINI	313-316
<i>Alqarov Nazarbek Alisher o'g'li</i> IT MOTIVINING DUNYO VA O'ZBEK ADABIYOTSHUNOSLIGIDA O'RGANILISHI	317-322

<i>Abdusalomov Firuz Abduxoliqovich</i> HARBIY DISKURSDA BUYRUQNING VOQELANISHI	323-329
<i>Ruzmatova Gulnara Kulmamatovna</i> STYLISTIC AND LINGUACULTUROLOGICAL FEATURES OF IMPLICATURES IN ENGLISH AND UZBEK ANECDOTES	330-333
<i>Safarova Farida, Toshkulova Madinabonu</i> THE STUDY OF TEXT LINGUISTIC	334-337
<i>Amonova Dilshoda Azamat qizi</i> ADABIYOTDA BADIY OBRAZ TUSHUNCHASI VA UNING XUSUSIYATLARI (DEN BRAUNNING "DA VINCHI SIRI" ROMANI MISOLIDA)	338-343
<i>Sultonova Gulchehra Xusanovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILI NAMUNASI SIFATIDA AFORIZMLARNING MADANIY VA FALSAFIY JIHATLARI	344-348
<i>Makhmudova Mutabar Dustmukhammad kizi,</i> CAUSES OF STEREOTYPE OCCURRENCE	349-353
<i>Sadullaeva Matlyuba Akhrorovna,</i> NUMERIC MYSTERIES: THE ROLE OF NUMBERS AND SYMBOLISM IN "THE DA VINCI CODE"	354-359
<i>Khusenova Shosura Toshtemirovna,</i> DOCTORS' ATTITUDES TOWARD LEARNING ENGLISH: A NEEDS ANALYSIS REPORT	360-363
<i>Mamajanova G'uncha, Shakirova Saida</i> EKVIVALENTLIK VA TAFOVUT MEZONLARI ASOSIDA O'ZBEK VA INGLIZ METAFORALARINING QIYOSIY TAHLILI	364-368
<i>Saydullayeva Dilrabo Ilxom qizi</i> SODIQIY AFSHORNING "MAJMA UL-HAVAS" TAZKIRASI VA UNING O'ZBEK TAZKIRASHUNOSLIGIDAGI AHAMIYATI	369-372

12.00.00 - YURIDIK FANLAR

<i>Нурпеисов Еркеш, Ибраева Алуа, Сманова Акмарал</i> КОНСТИТУЦИОННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ТРИАДЫ В ИСТОРИЧЕСКОМ ВЫБОРЕ КАЗАХСТАНА	373-379
<i>Камалов Мансурхон Мухтарович</i> К ВОПРОСУ О КОНФЛИКТЕ ИНТЕРЕСОВ В КОРПОРАТИВНЫХ ОТНОШЕНИЯХ	380-385
<i>Komilov Avazbek Bokijonovich</i> QONUN BUZILISHI, UNING KELIB CHIQISH SABABLARI VA BUNGA IMKONIYAT YARATIB BERAYOTGAN SHART-SHAROITLARNI BARTARAF ETISH TO'G'RISIDAGI PROKUROR TAQDIMNOMASINING MAZMUNI VA UNGA QO'YILGAN TALABLAR	386-394
<i>Xolov Utkir Shomurodovich,</i> QONUNYIY KUCHGA KIRGAN SUD Hujjatlari Yangi Ochilgan Holatlar bo'yicha qayta ko'rishning ayrim masalalari	395-399
<i>Kuldoshev Ulug'bek Otabek o'g'li</i> KASB YUZASIDAN O'Z VAZIFALARINI LOZIM DARAJADA BAJARMASLIK VA XAVF OSTIDA QOLDIRISH JINOYATLARINING SUBYEKTI VA ULARNING FARQLI JIHATLARI	400-407

<i>Ибрагимова Сабина Эркиновна</i> К ВОПРОСУ О ДАЛЬНЕЙШЕЙ ИМПЛЕМЕНТАЦИИ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ПРАВОСУДИЯ НА ДОСУДЕБНОЙ СТАДИИ, В УГОЛОВНО- ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	408-413
<i>Avezov Dilshod Sadulayevich</i> MAHALLIY KENGASH DEPUTATINI CHAQIRIB OLISH MASALALARI VA UNING XUSUSIYATLARI	414-418
<i>Haydarov Jaloliddin Hamza o'g'li</i> VALYUTA QIMMATLIKLARINI QONUNGA XILOF RAVISHDA OLISH YOKI O'TKAZISH JINOYATINING PREDMETI TAHLILI	419-423
<i>Zairov Asadbek Sayfullo o'g'li</i> INKLYUZIV TA'LIMINI TAKOMILLASHTIRISHDA QONUNCHILIK BAZASINING ROLI	424-432
<i>Karimov Bekmurodjon Anvarjonovich</i> BMT INSON HUQUQLARI BO'YICHA SHARTNOMAVIY ORGANLARI TIZIMINI KUCHAYTIRISH	433-442
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna</i> ZAMONAVIY OLIY TA'LIMDA KREATIVLIKNI TASHXISLASH METODIKALARINI QO'LLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	443-449
<i>Raxmatov Otabek Urinbosarovich</i> "JISMONIY TARBIYA VA SPORT PEDAGOGIKASI" FANINING BO'LAJAK JISMONIY TARBIYA VA SPORT FAOLIYATI MUTAXASSISLARINI TAYYORLASHDAGI AHAMIYATI	450-455
<i>Xamroyev Samijon Salimovich</i> SPORT TO'GARAGI MAHG'ULOTLARIGA TALABALAR QIZIQISHLARINI SHAKLLANTIRISHDA UZLUKSIZLIKNI TA'MINLASH VOSITALARI	456-461
<i>Berdiyeva Nilufar Ibodullayevna</i> TALABALARDA INSHONING MAZMUNII- MANTIQUIY BAYON QILINISHIGA DOIR BILIM, KO'NIKMA VA MALAKALARNI SHAKLLANTIRISH	462-467
<i>Ortiqov Bekruh Baxodir o'g'li</i> ZAMONAVIY VOLEYBOLCHILARNING JISMONIY TAYYORGARLIGI VA BIOMEXANIK XUSUSIYATLARI HAMDA SAMARADORLIKKA TA'SIRI	468-472
<i>Jumayeva Xulkarxon Muxammadjonovna</i> TALABALARNI INVARIANTIV VA VARIATIV TAHDIDLARDAN HIMOYALASHNING PEDAGOGIK STRATEGIYASI	473-480
<i>Avliyaqulov Tolib Xolmurodovich,</i> TALABALAR KASBIY-AXLOQIY TAYYORGARLIGIGA QADRIYATLARGA ASOSLANGAN YONDASHUV	481-486
<i>O'tashev Xasan Nematullayevich</i> OLIIY TA'LIM MUASSASASIDA SPORT ISHLARINING USTUVOR VAZIFASI SIFATIDA SPORT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING MUHIM JIHLATLARI	487-492
<i>Axmadjanov Doniyor Baxtiyor o'g'li</i> BO'LAJAK TARIX O'QITUVCHISINING AXLOQIY YETAKCHILIGI VA KASBIY FAZILATLARI	493-500

<i>Mengliyev Bobur Normamatovich</i> O'QITUVCHILARNI PEDAGOGIK KOMPETENTLIGINI TAHLIL QILISH USULLARI	501-507
<i>Gafforov Alisher Xolmurodovich</i> PROFESSIONAL TA'LIM MUASSASALARI RAQAMLI TA'LIM RESURLARINI LOYIHALASH, TIZIMLASHTIRISH VA UNING MAZMUNI	508-518
<i>Qurbonova Bonu Quvondiq qizi</i> BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI KITOBGA QIZIQTIRISH: SAMARALI USULLAR VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	519-524
<i>Zubaydullayev O'ktam Raim o'g'li</i> O'QUVCHI SHAXSINI SHAKLLANTIRISHDA SAN'ATNING O'RNI	525-529
<i>Raximov Nurillo Narzullaevish</i> BO'LAJAK MUSIQA O'QITUVCHISINI KASBIY-PEDAGOGIK FAOLIYATGA TAYYORLASH: MUAMMO VA YECHIMLAR	530-538
<i>Ergashova Munisa Hoshim qizi</i> MUSTAQIL TA'LIMNI O'YINLAR ORQALI TASHKIL ETISH	539-543
<i>Nuriddinova Madina, Nuriddinov Muhriddin</i> USING WIKI-TECHNOLOGY TO IMPROVE STUDENTS' WRITING COMPETENCE	544-552
<i>Kalekeeva Sarbinaz Turkmenbaevna,</i> O'QUVCHILARNING MANTIQUIY FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	553-560
<i>Nasriddinova Hulkar Komiljonovna,</i> RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING BOSHLANG'ICH SINFLAR MATEMATIKA TA'LIMIDA QO'LLANILISHI IMKONIYATLARI	561-565
<i>Evatov Saminjon Sobirovich</i> JAMOAVIY FAOLIYATNI TASHKEL ETISH ASOSIDA O'QUVCHILARNING KOMMUNIKATIV QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH	566-572
<i>Samatova Shohsanam Xolmuhammad qizi</i> BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA KOGNITIV YONDASHUV ASOSIDA TIZIMLI FIKRLASHNI SHAKLLANTIRISH TAMOIYILLARI	573-577
<i>Idrisov Mironshoh Ilyos o'g'li</i> TALABALARNI JISMONIY TARBIYA, SPORT VA TURIZM VOSITALARI BILAN SOG'LOMLASHTIRISH TIZIMINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI	578-582
<i>Nasriddinova Nilufar Shuxrat qizi</i> 1-SINF ONA TILI DARSLARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING INTENSIVLIGINI TA'MINLASH METODIKASI	583-587
<i>Yavkochdiyeva Dilafruz</i> TALABALARNI PEDAGOGIK KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASHDA "STAATE" INNOVATSION TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH	588-593

Received: 16 February 2025

Accepted: 5 March 2025

Published: 20 March 2025

Article / Original Paper

CHALLENGES IN DEVELOPING A SYSTEM FOR IMPROVING STUDENT HEALTH THROUGH PHYSICAL EDUCATION, SPORTS, AND TOURISM

Idrisov Mironshah Ilyas ugli

Scientific Research in Physical Culture and Sports institute
independent researcher

Abstract. This scientific article examines the issues of forming the health of student youth through physical education, sports, and tourism. The role of higher education institutions in instilling the values of physical culture and a healthy lifestyle in students is also analyzed.

Keywords: physical health, physical activity, healthy lifestyle, physical education, physical activity.

TALABALARNI JISMONIY TARBIYA, SPORT VA TURIZM VOSITALARI BILAN SOG'LOMLASHTIRISH TIZIMINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI

Idrisov Mironshoh Ilyos o'g'li

Jismoniy tarbiya va sport ilmiy tadqiqotlar instituti
mustaqil tadqiqotchi

Annotatsiya. Ushbu ilmiy maqolada talaba-yoshlarni salomatligini jismoniy tarbiya, sport va turizm orqali shakllantirish masalalari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, oliy ta'lim muassasasining talabalarga jismoniy madaniyat va sog'lom turmush tarzi qadriyatlarini singdirishdagi o'rni tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: jismoniy salomatlik, jismoniy faollik, sog'lom turmush tarzi, jismoniy tarbiya, harakat faolligi.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I3Y2025N87>

Kirish. Inson organizmi butun hayoti davomida, ayniqsa, bolalik va o'smirlik davrida rivojlanib boradi. O'sib kelayotgan avlodni tarbiyalashga to'g'ri yondashish, ta'lim va dam olishning oqilona tartibini tashkil etish uchun organizm rivojlanishining yosh xususiyatlarini hisobga olish kerak. Insonning jismoniy holatiga quyidagi omillar ta'sir ko'rsatadi: irsiyat, orttirilgan surunkali va o'tkir kasalliklar, ekologik vaziyatning buzilishi, o'quv yuklamalarining ortib borishi, stressli vaziyatlar, gigiyena asoslari, to'g'ri ovqatlanish, zararli odatlarning zarari va oqibatlar haqida bilimlarning yetishmasligi, yashash sharoitlari, iqlim, dam olish va boshqalar.

Faol hayotga kirish davrida insonlarga salbiy ta'sir ko'rsatadigan omillar nafaqat ularning sog'lig'ini yomonlashtiradi, balki jismoniy va aqliy salohiyatini ham pasaytiradi. Aynan shu davrda sog'liqni saqlash va yaxshilash, shuningdek, faollik holatini va mehnat qobiliyatini uzaytirish haqida g'amxo'rlik qilish zarur.

Tadqiqotimizning metodlari va uslublari. Ilmiy tadqiqot jarayonida ilmiy-metodik adabiyotlarni o'rganish, tahlil qilish va umumlashtirish, shuningdek, kuzatish, pedagogik-

psixologik hodisalarni tizimli tahlil qilish hamda natijalarni umumlashtirish usullaridan foydalanildi.

Tadqiqot natijalari va ularning muhokamasi. Bugungi kunda yoshlarda o'z salomatligi va atrofdagilar salomatligi haqida g'amxo'rlik qilish, zararli odatlardan voz kechish, turli ijtimoiy og'ishlarning oldini olish tamoyillariga bo'ysundirilgan hayot tarzini maqsadli shakllantirish zarurati mavjud. Ushbu jarayonda ta'lim muassasasining vazifasi talabalarni jismoniy tarbiya va sog'lom turmush tarzi qadriyatlariga jalb qilish, shu jumladan, sog'liqni saqlash amaliyotlarini oliy o'quv yurti faoliyatiga joriy etish hamda faol sog'lomlashtirish va profilaktika ishlarini olib borishdan iborat. [1]

Yoshlar o'zlarining yosh xususiyatlarini, kuch-qudratini va qobiliyatlarini to'liq ishga solib, hayotini, mehnatini, ta'lim olishini va dam olishini eng maqbul tarzda tashkil etishlari kerak.

17-18 yoshga kelib harakat funksiyasining takomillashuvi va turli mushak guruhlarining shakllanishi jarayoni, 18-20 yoshga kelib esa vegetativ funksiyalarning shakllanishi yakunlanadi. Bu vaqtga kelib, eng muhim harakat sifati bo'lgan chidamlilik katta yoshdagi odamlarda bu ko'rsatkichning 85% ni tashkil qiladi va 20-25 yoshda eng yuqori darajaga yetadi. [2]

Shunday qilib, talabalik yoshi organizmning jismoniy, harakat va ruhiy imkoniyatlari rivojlanishining yakuniy bosqichi hisoblanadi. Ushbu davrda jismoniy tarbiya va sport sog'liqni mustahkamlashning asosiy vositasiga, harakat faolligiga bo'lgan tabiiy ehtiyojni qondirish sohasiga aylanadi hamda shaxsning har tomonlama uyg'un rivojlanishiga xizmat qiladi.

Hozirgi kunda oliy ta'lim tizimida yangi avlod standartlari joriy etilmoqda. Bu standartlar zamonaviy ish beruvchilarning yuqori darajadagi raqobatbardosh, stressga chidamli va kasbiy jihatdan harakatchan mutaxassislariga bo'lgan ehtiyojlariga qaratilgan. Shu bois, o'quvchilarning jismoniy holati va salomatligiga qo'yiladigan talablar tobora ortib bormoqda. Biroq, so'nggi yillarda talabalarining sog'lig'i yomonlashib borayotgani kuzatilmoqda. [3]

Oliy ta'lim muassasalari talabalari sog'liqni saqlash nuqtai nazaridan xavf guruhiga kiradi, chunki ularning ijtimoiy himoyasi yetarli darajada emas, shuningdek, sog'lom turmush tarzi madaniyati past rivojlangan. Talabalarining hayot tarzi tartibsiz bo'lib, to'g'ri ovqatlanmaslik, jismoniy harakatsizlik, yuqori darajadagi ruhiy zo'riqish va axborot stresslari bilan ajralib turadi.

Tartibga solingan turmush tarzi, ijtimoiy va ruhiy omillarning muvozanati ko'plab talabalarga jismoniy rivojlanish va organizmning funksional imkoniyatlarining past darajasini bartaraf etishga yordam beradi. Bu esa sog'liq bilan bog'liq muammolarning oldini olishga xizmat qiladi. Bunda jismoniy tarbiya muhim o'rin tutadi. U inson umumiy madaniyatining tarkibiy qismi bo'lib, jismoniy rivojlanish, sog'lomlashtirish va tarbiyaviy jarayonlarda yangi qadriyatlarni shakllantirishga qaratilgan ijodiy faoliyat turi hisoblanadi.

Jamiyatda ko'pincha "Jismoniy madaniyat va sport" faniga yetarlicha e'tibor berilmaydi va u talabalarni kelajakdagi kasb-hunar asoslarini o'rganishdan chalg'ituvchi omil sifatida baholanadi. Biroq sog'ligi zaif va jismonan sust rivojlangan mutaxassislar, jismonan baquvvat va sog'lom yoshlarga qaraganda ish topishda ko'proq qiyinchiliklarga duch kelishi mumkinligi unutilib qo'yiladi. Shu sababli, ushbu fan ahamiyatini e'tibordan chetda qoldirmaslik lozim.

O'quvchi-yoshlarning salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan omillarning oldini olish, ularning oqibatlarini kamaytirish va tuzatishda sog'lomlashtiruvchi jismoniy tarbiya, sport va turizm katta ahamiyatga ega. Jismoniy mashqlar nafaqat salbiy omillarning ta'sirini sezilarli darajada pasaytiradi, balki ish qobiliyatini oshirib, atrof-muhitga moslashish jarayonini yaxshilaydi. Salomatlikni tavsiflash uchun bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lgan uchta salomatlik turidan foydalaniladi: jismoniy, ruhiy va ijtimoiy.

Jismoniy salomatlik — organizmning barcha a'zolari va tizimlarining normal ishlashi bilan bog'liq bo'lgan tabiiy holati. Inson salomatligiga ta'sir etuvchi asosiy omillar quyidagilardir:

- 50% turmush tarzi (yashash va mehnat sharoitlari, stressli vaziyatlar, ovqatlanish, zararli odatlar, atrof-muhitning urbanizatsiya darajasi);
- 20% irsiyat;
- 20% atrof-muhit va ekologiya;
- yashash joyidagi sog'liqni saqlash tizimining ahvoli, jismoniy tarbiya va sportning rivojlanish darajasi 10 foizga.

Bugungi kunda aholi orasida jismoniy faollik darajasi sezilarli ravishda pasayganini ishonch bilan aytish mumkin. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatmoqdaki, muntazam jismoniy tarbiya bilan shug'ullanish ko'rsatkichi bo'yicha davlatimiz rivojlangan mamlakatlardan ancha orqada qolmoqda.

Bu esa mamlakatimizda aholi orasida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishda nafaqat sport, balki to'g'ri ovqatlanish ham dolzarb ahamiyatga ega ekani qayd etildi.

O'tkazilgan o'rganishlarga ko'ra, aholimizning 44 foizi jismoniy faol emasligi, 36 foizi to'g'ri ovqatlanish qoidalariga amal qilmasligi aniqlangan. [4]

Shuningdek mamlakatimizda doimiy ravishda jismoniy mashqlar bilan shug'ullanuvchilar 55-60 foizdan oshmaydi. Natijada shu bilan bir qatorda, yildan-yilga jismoniy tayyorgarligi yaxshi va sog'lom abituriyentlar soni ham kamayib bormoqda. Oliy o'quv yurtlarida ta'lim olishni boshlaganlarida, ularning ko'pchiligi asosiy o'quv dasturlarida belgilangan jismoniy yuklamalarni bajarishga tayyor bo'lmaydi.

Hozirgi kunda yoshlar salomatligini shakllantirish va saqlashning asosiy usuli sifatida sog'lomlashtiruvchi yo'naltirilgan jismoniy faollik ko'rib chiqilmoqda. Bunda ta'lim muassasalari tomonidan o'tkaziladigan, yoshlarning jismoniy va ruhiy salomatligini mustahkamlashga, sog'lom turmush tarzini va yaxshi jismoniy holatini ta'minlashga qaratilgan tadbirlar alohida ahamiyat kasb etadi.

O'qitishni jadallashtirish jarayoni bir tomondan dars vaqtida o'zlashtirilayotgan ma'lumotlar hajmi va miqdorini oshirsa, boshqa tomondan talabalarning bo'sh vaqtini sezilarli darajada kamaytiradi hamda kundalik tartibga faol dam olishni kiritishni taqozo etadi. Ayniqsa, talaba yoshlar orasida jismoniy tayyorgarlik darajasining pastligi va buning oqibatida sog'liqning yomonlashuvi kuzatilmoqda. Shu bois, oliy ta'lim muassasalaridagi o'quv jarayoni nafaqat ta'lim va tarbiyani, balki jismoniy tayyorgarlikning barcha vositalaridan foydalangan holda talabalarni sog'lomlashtirish chora-tadbirlarini ham o'z ichiga oladi. Bu vositalarga quyidagilar kiradi:

- jismoniy mashqlar;
- sog'lomlashtiruvchi tabiiy omillar (quyosh, havo va suv);
- gigiyenik omillar (shaxsiy va jamoat gigiyenasi);

- qo'shimcha vositalar (trenajyorlar, snaryadlar va h.k.).

Jismoniy tarbiya, sport va turizm yoshlar orasida ommalashib borayotgan sog'lom turmush tarzining asosiy tarkibiy qismlaridir. Faol dam olish va qo'shimcha ta'lim shakli sifatida turizm har bir rivojlanayotgan shaxs uchun zarurdir. Tabiatning sog'lomlashtiruvchi kuchlari insonni jismoniy tayyorlash, salomatligini mustahkamlash, chiniqtirish va ish qobiliyatini oshirishning muhim vositasi hisoblanadi. Turizm bilan shug'ullanish ruhiy holatni sezilarli darajada yaxshilaydi. Sayyohlar odatda tushkunlik, xavotir va asabiylashishga kamroq moyil bo'ladilar, o'zlarini yaxshiroq boshqaradilar, o'zlariga ishonchlari baland, xushmuomala va boshqalarning kamchiliklariga nisbatan sabr-toqatli bo'ladilar.

Piyoda, tog', chang'i, suv va velosiped turizmi talabalar uchun faol dam olish hamda muloqot qilishning samarali usuli sanaladi. Pedagoglar uchun esa bu jarayon tarbiyalanuvchilarni yaxshiroq anglash, ularning rivojlanish jarayonini kuzatish va sog'lom turmush tarzini shakllantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatish imkoniyatini yaratadi.

Talabalar orasida kasallanish darajasining yuqoriligi sababli, bugungi ijtimoiy-iqtisodiy sharoitda ularga jismoniy tarbiyaning mavjud vositalari yordamida sog'liqni mustaqil ravishda yaxshilash bo'yicha ko'nikma va malakalarni o'rgatish alohida ahamiyat kasb etmoqda. Bunday mashg'ulotlar talabalarda harakat faolligini oshirish, jismoniy rivojlanishni yaxshilash, organizm funksional holatini mustahkamlash, moddalar almashinuvi jarayonlarini me'yorlashtirish, shuningdek, hissiy va ruhiy holatni ko'tarish imkonini beradi. [5]

Alifirov A.I. jismoniy tayyorgarlik nafaqat shaxsiy, balki ijtimoiy qadriyat sifatida ham namoyon bo'lishini ta'kidlaydi. Jismoniy barkamollik kelajakdagi mutaxassisning shunchaki istalgan xususiyati emas, balki ijtimoiy munosabatlarni shakllantirish va rivojlantirishning zaruriy shartidir. Jismoniy tarbiya jarayonida talabalar jalb etiladigan jismoniy tarbiya va sport faoliyati, shaxsning aniq yo'naltirilgan harakati sifatida, ijtimoiy va shaxsiy manfaatlarni uyg'unlashtirish mexanizmlaridan biri hisoblanadi. Bu faoliyat inson salomatligini saqlash va mustahkamlash, uning jismoniy tayyorgarligi va mehnat qobiliyati darajasini oshirish kabi sog'lomlashtirish vazifalarini hal etishga qaratilgan. [2]

Talabalarning o'z jismoniy holatiga e'tiborsiz munosabatda bo'lish sabablarini aniqlash maqsadida Alfraganus universiteti va O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universitet talabalari orasida ijtimoiy-pedagogik so'rovnoma o'tkazildi. So'rovnomada turli mutaxassisliklar bo'yicha tahsil olayotgan 254 nafar talaba ishtirok etdi, ularning 184 nafari yigitlar va 70 nafari qizlardan iborat edi. So'rov natijalariga ko'ra, jismoniy tayyorgarlik bo'yicha nazorat me'yorlari va testlarni topshirishni qiyinlashtiruvchi omillar aniqlanadi:

- 27% jismoniy tarbiya bilan jiddiy shug'ullana olmaydi, chunki bir vaqtning o'zida boshqa OTMda o'qiydi;
- 24% salomatlik holatida o'zgarishlar mavjud (nogironlik yoki maxsus tibbiy guruh);
- 36% respondentlar sport to'garaklarida talabalarning jismoniy tarbiya mashg'ulotlariga qiziqishini oshirish mumkin deb hisoblaydilar;
- 8 foizi sport klublariga tashrif buyurganligi to'g'risidagi ma'lumotnomani taqdim etgan holda mashg'ulotlarga qatnashishga ruxsat berilishini talab qiladi;
- 36% talabalar o'zlarining yomon jismoniy holatiga e'tibor qaratishlariga eng yangi texnologiyalar yordamida yordam berish mumkin deb hisoblashadi;
- 20% o'qituvchining o'z faniga bo'lgan munosabati, talabalarni qiziqitira olishiga e'tibor qaratadi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, ikki yil davomida haftasiga ikki marta muntazam ravishda jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida qatnashgan talabalar sport natijalarining sezilarli yaxshilanganligi qayd etildi.

Mualliflar guruhi tomonidan olib borilgan "Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining talabalarining nazorat me'yorlarini bajarishiga ta'siri" mavzusidagi tadqiqotda quyidagi xulosaga kelindi: muntazam jismoniy mashg'ulotlar ayniqsa qizlar orasida boshlang'ich darajadagi past jismoniy rivojlanishni oshirishga yordam beradi hamda ularning zaxira imkoniyatlarini kengaytiradi. Bu esa organizmning jismoniy yuklamalarga uzoq muddatli moslashuvi asosida amalga oshadi.

Kuzatilayotgan adaptatsiya o'zgarishlarining asosiy mazmuni shundaki, dinamik mushak yuklamalari ta'sirida maksimal kislorod iste'moli oshadi va organizmning aerob quvvati ko'tariladi [3]. Bu esa talabalarga sport me'yorlarini yanada muvaffaqiyatli bajarishga imkon beradi va shunga mos ravishda o'z organizmlarini shunday jismoniy shaklda ushlab turishga yordam beradiki, bunda ular o'quv jarayonini muvaffaqiyatli o'zlashtira oladilar.

Xulosa. Bugungi talabaning qanday mutaxassis bo'lib yetishishi nafaqat uning o'qish jarayoniga, balki atrofda muhitga ham bog'liq. Turmush tarzi uning ijtimoiy qiyofasini aks ettiradi. Har qanday yuksak axloqiy tamoyillar va eng ilg'or bilimlar inson hayotida amaliy qo'llanilmasa, o'z ahamiyatini yo'qotib, foydasiz yukka aylanadi. Jismoniy mashqlar orqali sog'lomlashtirish tizimining asosiy maqsadi esa yaxshi jismoniy holat va mehnat qobiliyatini saqlash, salomatlikka tahdid soluvchi omillarni kamaytirish hamda jismoniy farovonlik uchun mustahkam asos yaratishdan iborat.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Ануфриева Л.С., Балычева Л.С., Сяпина С.Н. Теоретические и практические проблемы формирования системы оздоровления учащейся молодежи средствами физической культуры, спорта и туризма // Сборник «Актуальные проблемы физической культуры, спорта и туризма. Материалы X Международной научно-практической конференции». 2016. С. 54-56.
2. Алифиров А.И. Причины небрежного отношения студентов к своему физическому состоянию. // Сборник «Наука, образование, общество: актуальные вопросы и перспективы развития Сборник научных трудов по материалам Международной научно-практической конференции: в 3 частях». 2015. С. 81-84.
3. Кретьова И.Г., Ведясова О.А., Комарова М.В., Гурова Н.В., Головина Л.Г., Беляева О.В. Влияние учебных занятий по физкультуре на выполнение студентами контрольных нормативов // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. 2017. № 1. С. 71-73.
4. Sh.Mirziyoyev "Sport – sog'lom xalq, sog'lom avlodning tayanch ustuni" 2025-yil 13-fevral kuni olimpiya va paralimpiya harakati, ixtisoslashtirilgan va ommaviy sportni yangi bosqichga olib chiqish hamda aholi jismoniy faolligini oshirish chora-tadbirlari bo'yicha videoselektor yig'ilishida so'zlagan nutqi.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 3 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).